

Sygnatura akt VI Ka 36/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 marca 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Mierz (spr.)

Sędziowie SSR del. Małgorzata Peteja-Żak

SSO Grażyna Tokarczyk

Protokolant Katarzyna Kajda

przy udziale

Jolanty Mandziej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2015 r.

sprawy **E. J.** syna T. i K.,

ur. (...) w G.

oskarżonego z art. 157§2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 8 września 2014 r. sygnatura akt IX K 281/14

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcia z punktów 2, 3 i 4;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zwalnia oskarżonego od zapłaty kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 36/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 marca 2015 roku

E. J. oskarżony został o to, że w dniu 17 stycznia 2013 roku w K. poprzez zadanie uderzenia z pięści w twarz oraz przecięcie nożem skóry na palcu lewej ręki Z. K., dokonał uszkodzenia ciała na szkodę wymienionej osoby, powodując obrażenia w postaci drobnych płytkich ran ciętych okolicy skroniowej lewej, powieki dolnej oka prawego, policzka lewego i palca III dłoni lewej, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia pokrzywdzonego na okres poniżej siedmiu dni, to jest o przestępstwo z art. 157 § 2 k.k..

Wyrokiem z dnia 8 września 2014 roku (sygn. akt IX K 281/14) Sąd Rejonowy w Gliwicach orzekł, co następuje:

1. uznaje oskarżonego E. J. za winnego popełnienia zarzucanego

mu czynu i za to na mocy art. 157 § 2 k.k. skazuje go na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności;

2. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres próby 5 (pięciu) lat;

3. na mocy art. 73 § 1 k.k. oddaje oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora; 4. na mocy art. 72 § 1 pkt 6 k.k. zobowiązuje oskarżonego do poddania się leczeniu odwykowemu związanemu z zależnością alkoholową;

5. na mocy art. 44 § 2 k.k. orzeka od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa przepadek dowodu rzeczowego w postaci noża kuchennego zarejestrowanego w księdze dowodów rzeczowych Sądu Rejonowego w Gliwicach pod pozycją (...);

6. na zasadzie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki w kwocie 430,64 (czteryście trzydzieści złotych 64/100) złotych oraz obciąża go opłatą w kwocie 180 (sto osiemdziesiąt) złotych.

Apelację od tego orzeczenia wywiódł prokurator zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i środkach karnych na niekorzyść oskarżonego i wyrokowi temu zarzucając:

- rażąco niewspółmierność kary poprzez wymierzenie oskarżonemu kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z zawieszeniem wykonania na okres próby lat 5, która to kara nie uwzględnia stopnia winy, stopnia społecznej szkodliwości czynu, nie bierze pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także względów prewencji ogólnej, a także przy niezasadnym zawieszeniu wykonania kary pomimo negatywnej prognozy kryminologicznej uzasadniającej zastosowanie tej instytucji wynikającej z uprzedniej dwukrotnej karalności za przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k., podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego, dotychczasowego sposobu życia oskarżonego, jego właściwości i warunków osobistych wskazują, iż zasadne było wymierzenie kary 8 miesięcy pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania tej kary;

- obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 72 § 1 pkt 6 k.k. i art. 74 § 1 k.k. przez zobowiązanie oskarżonego do poddania się leczeniu odwykowemu związanemu z zależnością alkoholową, podczas gdy brak było zgody oskarżonego na zobowiązanie go do leczenia odwykowego.

Sąd zważył, co następuje:

Analiza akt sprawy, pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia oraz wywiedzionej apelacji prowadzić musiała do uznania, że apelacja ta pozostaje zasadna. Zasadnie kwestionował oskarżyciel orzeczenie o warunkowym zawieszeniu wykonania wymierzonej oskarżonemu zaskarżonym wyrokiem kary pozbawienia wolności, jak również związane z tym rozstrzygnięciem orzeczenie o oddaniu oskarżonego w ustanowionym wyrokiem okresie próby pod dozór kuratora sądowego oraz nałożony na oskarżonego obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu. W realiach niniejszej sprawy dopuszczalne było przy tym bez obrazy art. 454 § 2 k.p.k. wydanie orzeczenia zmieniającego zaskarżony wyrok poprzez uchylenie rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej oskarżonemu w punkcie 1 zaskarżonego wyroku. Do wydania błędnego w tym zakresie orzeczenia doszło bowiem nie w efekcie błędu w ustaleniach faktycznych będących podstawą orzeczenia, lecz w konsekwencji nieprawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary przy prawidłowych ustaleniach faktycznych. Ustalenia, które legły u podstaw zaskarżonego orzeczenia nie pozostawały błędne w zakresie, który rzutować mógłby na nieprawidłowe rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego. Trafne argumenty apelacji prokuratora prowadzić musiały do wniosku o błędnej ocenie okoliczności mających wpływ na wymiar kary i orzeczeniu wobec oskarżonego E. J. kary rażąco niewspółmiernie łagodnej poprzez zastosowanie dobrodziejstwa

warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Jak już wspomniano, wobec niedopatrzania się przez sąd odwoławczy błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na orzeczenie o karze poprzez jej orzeczenie z warunkowym zawieszeniem wykonania, zastosowania nie znajdowała określona w art. 454 § 2 k.p.k. reguła *ne peius* uniemożliwiająca dokonanie korekty zaskarżonego orzeczenia. Jak przyjmuje się w orzecznictwie sądów, reguła z art. 454 § 2 k.p.k. dotyczy zmiany ustaleń faktycznych przez redukowanie katalogu okoliczności łagodzących oraz uzupełnianie katalogu okoliczności obciążających, a więc jedynie ustaleń mających wpływ na zaostrzenie kary (...). Sąd odwoławczy może przy tym dokonywać odmiennych aniżeli sąd pierwszej instancji ocen ustalonych okoliczności, nadawać tym samym okolicznościom większe lub mniejsze znaczenie, pod warunkiem tylko, że katalog tych okoliczności nie ulega zmianie, a więc nie dochodzi do rozszerzenia katalogu okoliczności obciążających lub zmniejszenia katalogu okoliczności łagodzących wymiar kary. Takie bowiem rozszerzenie lub zmniejszenie uznane być musi za nowe ustalenie faktyczne. (...) (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2013 r., IV KK 395/12, Prok.i Pr.-wkl. 2013/7-8/15LEX nr 1313138).

Stanowiące podstawę orzeczenia ustalenia faktyczne w kwestii sprawstwa oskarżonego nie budzą jakichkolwiek wątpliwości. Sprawstwo E. J. nie było zresztą w niniejszej sprawie przez którąkolwiek ze stron kwestionowane. Sam oskarżony będąc przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego przyznał się do popełnienia zarzuconego mu czynu składając wyjaśnienia w których nie podważał swojego sprawstwa. Wina jego w realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości. Poczynione przez sąd pierwszej instancji w oparciu o właściwie zebrany i oceniony materiał dowodowy ustalenia faktyczne odnośnie sprawstwa oskarżonego uznać należy za trafne, zgodne ze zgromadzonymi i ujawnionymi w toku rozprawy dowodami, które tenże sąd ocenił w sposób pozostający pod ochroną art. 4 k.p.k., 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.. Wydając zaskarżony wyrok Sąd Rejonowy pod uwagę wziął całokształt zgromadzonych w sprawie dowodów poddając je ocenie zgodnie z ustawowymi kryteriami.

Przechodząc do argumentacji zawartej w apelacji wywiedzionej przez oskarżyciela publicznego stwierdzić trzeba, iż zasadnie podniósł w środku odwoławczym prokurator, iż jedyną karą jaką wobec oskarżonego w realiach niniejszej sprawy należało orzec z uwagi na cele jakie kara ta powinna odnieść nie tylko wobec oskarżonego, lecz także społeczeństwa, pozostaje kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Zważając nie tylko na właściwości i warunki osobiste oskarżonego, który pozostaje osobą karaną już za podobne przestępstwa, lecz także okoliczności popełnienia zarzuconego mu czynu, jak i jego zachowanie już po popełnieniu przestępstwa stwierdzić trzeba, że orzeczenie kary innego rodzaju nie byłoby w stanie doprowadzić do osiągnięcia celów kary.

Ma rację apelujący prokurator, gdy wskazuje, że orzeczona wobec E. J. kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nosi cechy rażąco niewspółmiernej łagodności. Zasadnie argumentuje oskarżyciel, że orzeczenie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nie zapobiegnie powrotowi oskarżonego do przestępstwa, jak również, że brak jest w realiach sprawy podstaw do sformułowania wobec oskarżonego pozytywnej prognozy kryminologicznej. Waga okoliczności oskarżonego obciążających w żadnym wypadku nie równoważy tych okoliczności, które poczytać można na jego korzyść. Obciąża oskarżonego fakt, iż czynu tego oskarżony dopuścił się będąc już skazanym, i to dwukrotnie, za przestępstwa tego samego rodzaju, co przypisane jego osobie w niniejszej sprawie, a to za przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. oraz z art. 157 § 2 k.k. polegające na spowodowaniu naruszenia czynności narządów ciała pokrzywdzonego lub rozstroju zdrowia. Okoliczność ta nakazuje znacznie wyżej ocenić stopień lekceważenia przez oskarżonego obowiązujących norm prawnych.

W tym stanie rzeczy okoliczność łagodząca w postaci przyznania się oskarżonego do popełnienia zarzuconego mu czynu nie może w sposób istotny zniwelować wpływu, jaki na wymiar kary posiadają okoliczności oskarżonego obciążające. Fakt ten należy oczywiście docenić wymierzając oskarżonemu karę, lecz w obliczu okoliczności oskarżonego w niniejszej sprawie obciążających przyznanie się oskarżonego do popełnienia zarzuconego mu czynu nie może posiadać na tyle istotnego wpływu na wymiar kary orzekanej wobec E. J., by rzutować mogła na ocenę trafności rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary wobec oskarżonego.

Nie jest trafne twierdzenie Sądu Rejonowego, że kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania pozostawać będzie wystarczająca do osiągnięcia wobec oskarżonego celów kary, zwłaszcza zaś zapobiegnięcia ponownemu popełnieniu przez oskarżonego przestępstwa. Wymierzając oskarżonemu karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania Sąd Rejonowy zbyt małą wagę nadał tej szczególnie oskarżonego w realiach niniejszej sprawy okoliczności w postaci uprzedniej jego karalności za przestępstwa podobne oraz płynących z tych skazań negatywnych dla oceny osoby oskarżonego konsekwencji w zakresie wymiaru kary. Karalność oskarżonego za przestępstwa podobne dowodzi, że czyny których popełnienia został E. J. uznany winnym w niniejszej sprawie nie stanowiły wypadku wyjątkowego w jego życiu, co stawiałoby osobę oskarżonego w niewątpliwie lepszym świetle. Fakt, iż jest oskarżony sprawcą powracającym musiał znaleźć odzwierciedlenie w ocenie prognozy kryminologicznej wobec oskarżonego. Pomimo dwukrotnego skazania E. J. na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania za przestępstwa podobne z art. 157 § 1 k.k. oraz z art. 157 § 2 k.k. oskarżony, w okresie próby ustanowionym wyrokami wydanymi w tych sprawach ponownie dopuścił się popełnienia przestępstwa wyczerpującego znamiona tego samego przepisu ustawy karnej. Oznacza to, że orzekane wobec niego uprzednio kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie wywołały w postawie oskarżonego wobec porządku prawnego oczekiwanej zmiany, skoro po raz kolejny dopuścił się on popełnienia umyślnego przestępstwa polegającego na spowodowaniu obrażeń ciała pokrzywdzonego. Kary wobec jego osoby orzekane nie przyniosły społecznie oczekiwanego rezultatu i nie odwoływały oskarżonego od popełnienia kolejnego przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Zachowaniem swoim potwierdził oskarżony lekceważący stosunek do porządku prawnego, w tym do dobra prawnego jakim jest zdrowie ludzkie po raz kolejny dotknięte przestępstwem oskarżonego. Skoro orzekane wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie spowodowały w jego postawie pożądanej społecznie zmiany i nie odwoływały oskarżonego od popełnienia kolejnego przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, to nie sposób obecnie, po raz kolejny założyć, że orzeczona wobec oskarżonego kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania osiągnie związane z orzekaniem kary cele. Oskarżony będąc uprzednio skazany na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie wykorzystał danej mu szansy i nie powstrzymał się od popełnienia kolejnego przestępstwa. Ustanowiony zapadającymi wobec oskarżonego wyrokami okres próby nie przebiegł wobec oskarżonego pomyślnie, skoro ponownie popełnił on przestępstwo z art. 157 § 2 k.k.. Znaczne nasilenie okoliczności obciążających w zakresie właściwości i warunków osobistych oskarżonego związanych z dotychczasową karalnością oskarżonego nie dało sądowi podstaw do przyjęcia, że wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania będzie wystarczające do osiągnięcia wobec oskarżonego celów kary, zwłaszcza zaś do zapobieżenia powrotowi oskarżonego do przestępstwa. Nie sposób bowiem wobec wskazanych wyżej okoliczności uznać za zasadną pozytywną prognozę kryminalną wobec E. J..

Nie daje oskarżony rękojmi, że w przypadku pozostawania na wolności przestępstwa nie popełni. Ma zatem zupełną rację apelujący oskarżyciel, że inna niż pozbawienie wolności orzeczone bez warunkowego zawieszenia jego wykonania kara nie jest w stanie osiągnąć celów kary. Obciążają oskarżonego dodatkowo okoliczności popełnienia przypisanego jego osobie przestępstwa. Czynu tego dopuścił się znajdując się w stanie nietrzeźwości, posługując się niebezpiecznym narzędziem w postaci noża mogącego wyrządzić przecież znacznie poważniejsze szkody w ciele pokrzywdzonego niż tylko obrażenia naruszające czynności narządów ciała na czas do siedmiu dni. Działal oskarżony przy tym bez rozsądnego powodu. Trafnie jego wyjaśnienia w kwestii motywacji towarzyszącej mu przy popełnieniu przestępstwa zostały uznane przez Sąd Rejonowy za niezasługujące na wiarę. Reakcja na zachowanie takie, jakie było udziałem oskarżonego musi nieść ze sobą odpowiedni poziom represji, musi być stanowcza nie tylko ze względów prewencji indywidualnej tak, by nie utrwałać wręcz w oskarżonym poczucia, że nie dotknie go poważna dolegliwość w związku z popełnianymi przezeń czynami, lecz także prewencji generalnej mającej na celu spowodowanie przeświadczenia o nieopłacalności naruszania porządku prawnego w sposób w jaki uczynił to oskarżony. W tych okolicznościach trudno oczekiwać, iż wymierzenie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania osiągnie cele kary.

Znaczne nasilenie okoliczności obciążających nie dało zatem sądowi podstaw do przyjęcia, iż wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania będzie wystarczające do osiągnięcia wobec oskarżonego celów kary, zwłaszcza zaś do zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Nie sposób

bowiem wobec wskazanych wyżej okoliczności uznać za zasadną pozytywną prognozę kryminalną wobec oskarżonego. Inna niż pozbawienie wolności orzeczone bez warunkowego zawieszenia jego wykonania kara nie jest w stanie osiągnąć celów kary. Mając okoliczności powyższe na względzie Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił zawarte w punkcie 2 wyroku rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Wymierzona oskarżonemu kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania z pewnością nie przekracza stopnia winy, odpowiada stopniowi społecznej szkodliwości czynu, jak również spełnia swoje cele w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, jak i cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do oskarżonego. Okoliczności niniejszej sprawy nakazały Sądowi Okręgowemu w Gliwicach uznanie, że tylko kara pozbawienia wolności orzeczone bez warunkowego zawieszenia jej wykonania uczyni zadość należytemu uwzględnieniu wszystkich dyrektyw wymiaru kary. Kara taka spełnia wymogi dyrektywy z art. 58 § 1 k.k., nie narusza nadto zasad wymiaru kary sformułowanych art. 53 k.k. oraz zasad odnoszących się do możliwości warunkowego zawieszenia jej wykonania opisanych w art. 69 k.k..

Konsekwencją tego rozstrzygnięcia pozostawało uchylenie zawartych w punktach 3 i 4 zaskarżonego wyroku orzeczeń o oddaniu oskarżonego pod dozór kuratora oraz nałożeniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Orzeczenia te stanowią rozstrzygnięcia akcesoryjne w stosunku do orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary. Zapaść być wyłącznie obok kary, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona. Tracą natomiast rację bytu, gdy kara zostaje orzeczone bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Dodać przy tym trzeba, że zasadnie w wywiezionej apelacji zwrócił oskarżyciel uwagę na okoliczność, iż do orzeczenia wobec oskarżonego obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu z mocy art. 72 § 1 pkt 6 k.k. doszło wbrew regulacji art. 74 § 1 k.k. nakładającej na sąd orzekający ten obowiązek uzyskanie zgody oskarżonego na poddanie go takiemu leczeniu. W sprawie niniejszej oskarżony nie wyraził zgody na nałożenie na niego takiego obowiązku, przez co rozstrzygnięcie w tym zakresie sprzeczne pozostawało z regulacją art. 74 § 1 k.k..

W pozostałym natomiast zakresie nie dopatrując się powodów do zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia, Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Uwzględniając sytuację majątkową oskarżonego, który apelacji od rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego nie wnosił, sąd odwoławczy zwolnił oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych postępowania odwoławczego, wydatkami obciążając Skarb Państwa.